

Porada expertní platformy

ZÁPIS

OBECNÉ INFORMACE

DNE: 28. 01. 2022

Místo: Online přes platformu Zoom

Přítomni: Petr Winkler (PW), Dana Pražáková (DP), Ondřej Šejtka (OŠ), Klára Laurenčíková (KL), Michal Goetz (MG), Ivan Čermák (IČ), Tereza Vodičková (TV), Roman Petrenko (RP), Petra Juránková (PJ), Anna Kagstrom (AK), Magdalena Lukasová (ML), Ondřej Pešout (OP), Laura Bechyňová (LB), Hana Tomášková (HT), Zoe Guerrero (ZG), Matěj Kučera (MK)

Omluveni: Michal Kalman (MK), Jaroslav Jirásko (JJ), Jaroslav Fidrmuc (JF), Ladislav Csémy (LC)

DŮLEŽITÉ TERMÍNY

Konec března 2022 – proběhne další setkání expertní platformy

PROGRAM

Shrnutí

- Probrány jednotlivé škály, které byly předvybrané na minulém setkání
- **Doména duševní well-being**
 - WHO5 a KidScreen
 - U KidScreen jsou položky k zvážení, co se týče formulace, WHO5 se jeví jako jednoduchá varianta.
- **Doména duševní zdraví/onemocnění**
 - PHQ-9 a GAD-7
 - Zde je otázka, zda můžeme použít tyto škály v rámci šetření ČŠI kvůli jejich citlivosti.
 - Potřeba zvážit celkové zařazení této domény do systému monitoringu .
- **Doména duševní gramotnost**
 - MHLq, MHL NUDZ Likert a MHL NUDZ T/F
 - NUDZ MHL škála byla námi vyvinuta pro české prostředí, potřebujeme vhlad expertů kteří nebyli součástí jejího vývoje.

Diskuze

Doména duševní well-being

Dle posledního setkání byly předvybrané následující škály: WHO5, KidScreen-10.

- PW: Máme zkušenost s WHO5, mě se líbí, protože je formulovaný celý pozitivně. Dali jsme tuto škálu v rámci opatruj.se na obecný screening a také jsme ji doporučili Všeobecné zdravotní pojišťovně, aby ji využívali v rámci preventivního programu, kde mohli dospělí i děti čerpat 7 hodin psychosociální prevence. Pak tam ještě také jsou PHQ-9 a GAD-7, o kterých se budeme bavit později a musím říct, že tam ty výsledky vysoce korelují mezi těmito škálami. Takže WHO5 dotazník je dobře indikativní, data od dětí ještě nemáme k dispozici, máme data pouze pro dospělé. Možná tady je dobré se specificky podívat na tu položku v KidScreen 10 – jednali s tebou rodiče spravedlivě. Mohlo by toto být problematické?
- DP: Já si obecně myslím že by rodiče měli vědet o tomto dotazníku a je potřeba uvažovat o tom že budou rodiče, kterým se ten dotazník nebude líbit. Je potřeba uvažovat o tom ,až se budou dělat plošnější nástroje, je potřeba to projednat s vedením inspekce - do čeho by bylo možno jít. Minimálně vezmu prezentaci a poradím se s ústředním školním inspektorem ohledně těchto položek.
- IČ: Mám také postřeh z perspektivy vedení školy, my bychom určitě k této otázce dostaly hodně připomínek od rodičů.
- KL: V těch školách máme řadu dětí, pro které některé ty termíny nebudou pochopitelné. Teď se mi zdá, že některé ty otázky předpokládají u těch dětí znalost o sobě přemýšlet. Při tom zvažování, které škály zvolíme bychom měli brát v potaz, že v ČR je hodně škol, kde děti nebudou moci porozumět a autenticky odpovědět na tyto otázky. Možná budeme muset počítat s tím že budeme muset mít dodatkové škály s vysvětlivkami. Je také potřeba se určitě zaměřit na to, na co se ptát můžeme, a kde by to už mohlo být právně složité nebo nemožné. Ale zase v rámci možností mi připadá, že jste se s tím v rámci minulých šetření dokázali vypořádat.
- DP: My to budeme letos vědět, plánuje se plošné testování žáků 5. a 9. tříd, kde budou testy na vzdělávací výsledky. V 5. třídách budeme zahrnovat otázky na socioekonomický status, což jsou citlivé otázky a budeme vědět co nastane. Já si také myslím, že se ta situace posouvá.
- PW: Já si myslím že by to mohlo být opravdu dobré, kdybychom se mohli přidat k tomuto plošnému šetření.
- DP: Nemyslím si, že to bude možné, ale dalo by se nabídnou třeba 10 otázek, kde by si školy mohly vybrat, zda se toho zúčastní nebo ne. Tento systém dobrovolného testování jsme vyzkoušeli a překvapivě čtvrtina základní škola se zapojila.
- MG: Navazuji na KL, čím jsou děti komplikovanější, tím více je těžké to posoudit, například děti, které mají disruptivní chování řeknou ve škále, že se mají výborně, ale rodiče řeknou, že mají sníženou kvalitu života. Nebo naopak jsou děti, které jsou úzkostné a mají větší seberefexi. Dalo by se to kontrolovat tím, že bychom měli dotazník, který by psychopatologii popsal, tím by se to dalo ověřit. Další věc je zjistit, na jak široké populaci se KidScreen ověřoval, zda jsou tam nějaké normy, jak ty skóre vyhodnocovat v různých skupinách.
- RP: Běží mi hlavou zkušenost našeho šetření v Praze, těch rodičů, co si stěžují jsou jednotky. Takové případy jsou a budou vždycky. A dost často rodiče nechtějí, aby se těch dětí ptalo

vůbec. Ale ta situace toho dítě je důležitější, než cokoli jiného, takže bych se nevyhýbal otázkám, jak se děti mají doma, protože to, jaké má to dítě domácí zázemí, silně ovlivní jejich duševní zdraví. Nešel bych tou cestou, že bych z obavy vyškrtával otázky z dotazníků.

- KL: Snažila bych se toho v dotaznících nechat co nejvíce, zároveň z pozice vedení školy je mi jasné, že musíme zajistit nějakou právní bezpečnost pro školu. Chtěla jsem nabídnout přímý kontakt na specificky zatížené školy, abychom mohli cokoli ověřit nebo pilotovat.

Doména duševní zdraví/onemocnění

Dle posledního setkání byli předvybrané následující škály: PHQ-9, GAD-7, Youth Self Report.

- RP: PHQ-9 jsme použili v pražských školách a naše zkušenost byla dobrá, a GAD-7 má podobnou formulaci, takže je dobré, je používat spolu. Naše zkušenost je taková, že škola je schopná vyčlenit jednu vyučovací hodinu, ale než si děti zapnou počítač a učitel jim to vysvětlí zůstává nám 35 minut na vyplnění dotazníku. Ideál by byl, kdyby se poskládaly ty nástroje tak, aby byl dotazník vyplnitelný za 35 minut i pro tu nejmladší vrstvu žáků. Určitě bych chtěl doporučit ten PHQ-9, nesetkali jsme se s problémy s porozuměním.
- MG: Když dáme dohromady GAD-7 a PHQ-9 tak by to dohromady dalo tak asi 16 položek, což je přijatelné a mělo by to dohromady větší vypovídací hodnotu než třeba SDQ.
- PW: Ale také musíme vzít v potaz škály v rámci matrixu dotazníků, co třeba vybereme z té předchozí domény, jestli WHO5 nebo KidScreen.
- MG: Mě to připadá výborné, nebudeme moci pokrýt celý psychopatologický profil. Úzkost a deprese jsou nejvíce kritické a bude nás zajímat, zda se tyto oblasti zlepšují či zhoršují v čase, protože více reagují na psychosociální faktory v porovnání na neuro-vývojové poruchy, kde ten výskyt je stabilní. Řeklo by nám to něco k vývoji intervencí typu těch, které se teď pilotují v Plzeňském a Karlovarském kraji, tak si myslím, že tím spíš potřebujeme vědět o těchto symptomových oblastech.
- RP: Ten argument proti tomu je, že škola a pedagogové jsou méně schopni ovlivňovat úzkostnost atd. Dostanou informaci, jak si na tom stojí a klást důraz na to, že jsou tady služby, které pomáhají, že na to ta škola není sama. U té sedmé položky PHQ-9 jsme položku trochu přeformulovali, aby tam nebylo čtení novin atd., bude potřeba se určitě podívat, na jednotlivé položky finálních škál.
- DP: Když vidím ty položky tak mi připadá, že toto oficiálně nemůžeme distribuovat přes ČŠI, ty otázky jsou citlivější. Zároveň mi připadá, že když zjistíme duševní onemocnění, tak co s tím budeme dělat dál, nemyslím si, že jsme v situaci poskytnout podporu všem žákům v riziku.
- MG: Tento výzkum má tuto otázku otevřít, pak také ve škole je školní psycholog a finálně je tam jistá míra anonymity, takže nebudeme vědět co jaké dítě vyplnilo. My budeme mít sumární data, tohle není diagnostika, která proběhne v tak krátkém časovém úseku, na to abychom tam nabízeli intervenci ihned. Myslím, že se na to zeptají rodiče, budou informováni, že je to anonymní šetření a výsledky budou za dlouho, není to školní prohlídka.
- IČ: Mě to vrací k otázce, jak podpořit management škol na publikaci výsledků. Jestli to jsou data, která přijdou zpět do těchto škol s doporučením, nebo zda to je cílené někam nahoru. Já bych rád věděl, jaký je stav.
- MK: Je také možnost nabídnout školám opt-in, opt-out.

- DP: Já bych ráda věděla incidenci, chtěla bych ale poukázat na velký rozdíl mezi školami v městech a vyloučených lokalitách. Tyto školy neseženou psychologa, a nedokážu si představit jejich frustraci, když dostanou takovéto výsledky.
- RP: Nemusíme ale mít konkrétní indikátor pro danou školu, takže také nemusíme dát zpětnou vazbu jednotlivým školám. Jsou tady dva módy, buď máme konkrétní výsledky pro školy, kde jim můžeme nabídnout informace, ale klade to nároky na administrativu.
- PW: Rozumím obavám, ale jen popisujeme situaci, tak jak je. Samozřejmě, že to může přinést nějakou snahu po změně. V rámci možností se škola, která nemá dostatek prostředků, může podpořit. Ale ta pomoc nemusí být od profesionálních služeb, musíme nejprve stavět na neformální svépomoci.

Doména duševní gramotnost

Dle posledního setkání byli předvybrané následující škály: MHLq, NUDZ MHL Likert, NUDZ MHL T/F.

Vytvořili jsme i vlastní škálu, kterou jsme pilotovali a validovali v českém kontextu. Položky cílí na věkovou skupinu 11-14 let a vztahují se na všechny 4 dimenze duševní gramotnosti. Položky jsme dali k posouzení českým expertům, také jsme škálu prošli s dětmi v kognitivním interview. Na základě těchto šetření jsme škálu rozdělili na dvě části jedna je hodnocena Likertovou škálou a druhá pouze odpověďmi ano/ne, zároveň jsme přidali odpověď nevím do obou částí. Nadále škála prošla pilotním šetřením v školách, kde jí vyplnilo 1300 žáků. Všechny tři domény korelovaly se zahraničními škálami, které jsme použili pro porovnání. Jednotlivé položky viz. prezentace.

- IČ: Uvažuji nad jazykem škál. Připadá mi, že tady operujeme s pojmy, kterým by mladší děti nemuseli rozumět.
- OP: Celkově jsme zjistili, že ta validita vychází a testovali jsme na populaci 9-15 let. Samozřejmě jsme připraveni udělat další šetření pro mladší věkové kategorie, bude-li to potřeba.
- KL: Mě napadá, že když si představím děti ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí, tak těm otázkám nebudou rozumět a odpoví na ně velice formálně. Nemyslím si, že je to malé procento dětí. Já bych se zamyslela, zda můžeme mít doplňkové škály nebo průřezové škály pro děti, které nejsou z prostředí, kde by jim umožňovalo o těchto tématech přemýšlet.
- PW: Také bychom měli přidat možnost odpovědi "nerozumím otázce", je to v podstatě lepší diskriminace té otázky. To bych doporučoval i u těch ostatních škál, je lepší tam mít ty údaje, abychom věděli, čím je způsobeno vysoké číslo missing values.
- DP: ČŠI má přes svou platformu možnost měřit, jak dlouho dítě na testu strávilo času a můžeme tím zjistit, zda dítě zakliká otázky jen tak, nebo zda nad tím stráví čas.
- OP: Takže pro naše účely nejlépe vychází MHLQ, nebo ty dvě části naší škály NUDZ MHL.

Dětská expertní platforma

- Nově budeme také pořádat setkání dětské expertní platformy, zapojíme 4-5 dětí. Cílem je, aby zazněl dětský hlas, aby děti mohly být součástí našich plánovaných aktivit. Aktivitu dětské platformy povede Laura Bechyňová ve spolupráci s Ondřejem Šejtkou.
- Neváhejte navrhnout nápady či požadavky na vyjádření dětské expertní platformy.

Další schůze a organizační záležitosti:

- **Další schůze:** Předběžně navržené termíny budou rozeslány přes platformu Doodle